Základní škola T. G. Masaryka Moravské Budějovice
nám. Svobody 903, 676 02 Moravské Budějovice

tel: 568 408 241, 602 573 145; www.zsmb.cz; ID: rndpdty

Školní preventivní program

zpracovaný podle Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)

Č. j.: ZSMB/224/2018	Platnost od: 1. 9. 2019
	Účinnost od: 1. 9. 2019
Spisový znak: 1.4	Skartační znak: V5
Číslo vnitřního předpisu: 4.4	Podpis Mgr. Marie Svobodová, v. r.

Změny:
Úpravy provedeny k 1. 9. 2020
Úpravy provedeny k 1. 9. 2021
Úpravy provedeny k 1. 9. 2022
Úpravy provedeny k 1. 9. 2023
Úpravy provedeny k 1. 9. 2024
Úpravy provedeny k 1. 9. 2025
Úpravy provedeny k 1. 9. 2026

Obsah

Úvod 3

Školní preventivní strategie a její cíle 4

Řízení a realizace preventivních aktivit 5

Charakteristika školy 5

Společné vzdělávání 6

Analýza primární prevence rizikového chování ve školním roce 2025/2026 6

Cíle preventivní strategie ve školním roce 2026/2027 8

Primární prevence v rámci jednotlivých předmětů na 1. stupni 9

Primární prevence v rámci jednotlivých předmětů na 2. stupni 10

Nadstavbové aktivity v rámci školy 13

Mimoškolní aktivity, jednorázové i periodické akce 15

Měření efektivity programu 16

Způsoby sledování efektivity programu 16

Informování rodičů 16

Poradenské služby ve škole 17

Kontakty na jiné organizace 19

Krizový plán 20

Strategie předcházení školní neúspěšnosti 24

Smrt ve škole 31

Přílohy 33

Úvod

Program je zpracován za účelem mapování rizikových projevů chování a promyšleného působení na žáky s cílem minimalizace těchto projevů. Základním principem preventivní strategie v naší škole je osvojování základních kompetencí v oblasti zdravého životního stylu a prevence a rozvoj dovedností, které vedou u dětí a mládeže k odmítání všech druhů sebedestruktivního chování, projevů agresivity a porušování zákona.

Velmi důležitou oblastí je prohlubování komunikačních dovedností mezi učitelem, rodiči a žákem, posilování sebevědomí, sebeúcty, řešení konfliktů, překonávání překážek, boj proti nudě – smysluplné využívání volného času.

Školní preventivní program vychází z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28). Při jeho tvorbě byl brán zřetel také na **Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027 a Akční plán realizace Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2021 (USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY ze dne 18. března 2019 č. 190).**

Součástí programu je Krizový plán – postupy řešení některých jevů.

Školní preventivní strategie a její cíle

Dlouhodobé cíle

Naším dlouhodobým cílem školní preventivní strategie je ve spolupráci s rodiči formovat takovou osobnost žáka, která je s ohledem na svůj věk schopná orientovat se v dané problematice a dělá správná rozhodnutí. Váží si svého zdraví, umí nakládat se svým volným časem a zvládá základní sociální dovednosti. Cílem je vést žáky k sebevědomí, správnému sebehodnocení, stanovení si reálných cílů v životě, k poznání sebe sama, k zvládání stresu, k dovednostem řešit své problémy bez pomoci léků a jiných návykových látek.

Učitelé budou napomáhat žákům rozvíjet sociální dovednosti, aby cítili odpovědnost za své chování, uvědomovali si možné následky svého jednání, adekvátně reagovali na různé podněty, ovládali své emoce a uměli reagovat na stres. Nabídnou žákům bezpečné prostředí, které bude rozvíjet jejich sebevědomí.

Střednědobé cíle

Bereme na vědomí novelu školského zákona 561/2004 Sb. ve znění zákona 82/5015 Sb. v oblasti podpory žáků se SVP, která nabyla účinnosti k 1. 9. 2016. Budeme realizovat postupy a podpůrná opatření, která specifikuje § 16 školského zákona. V průběhu roku budeme sledovat, co se má v dané oblasti realizovat a využívat volný čas ke vzdělávání.

Učitelé povedou žáky ke zdravému životnímu stylu.

Vedle specifické prevence, která bude přímo zaměřená na osobnost žáka, bude kladen důraz i na nespecifickou prevenci. Cílem nespecifické prevence bude zapojit žáky do různých volnočasových a sportovních aktivit, prostřednictvím kterých mohou žáci lépe využívat volný čas.

Krátkodobé cíle

Učitelé se zaměří na rozpoznávání rozdílů mezi šikanováním a škádlením. Každý signál počínající šikany zavčas podchytí a důvěrnou informaci předají ŠMP.

Třídní učitelé povedou své žáky k ochraně školního majetku před zničením, případným vandalismem.
Třídní učitelé pravidelně budou začleňovat třídnické hodiny. A budou systematicky pracovat s třídním kolektivem.

V rámci práce s třídním kolektivem bude pozornost věnována problematice záškoláctví, zneužívání návykových látek. Prevenci adiktologie v oblasti nelátkové závislosti (závislosti na informačních technologiích, jako je televize, počítač, mobilní telefony).
V rámci prevence nežádoucích jevů se učitelé zaměří na oblast přestávkových aktivit.

Všichni učitelé budou pracovat na vzájemných vztazích (spolupráci, soudržnosti).

Řízení a realizace preventivních aktivit

Za koordinaci preventivních aktivit ve škole zodpovídá **školní metodik prevence** Mgr. Jitřena Kuchtová. V rámci své činnosti spolupracuje s **výchovnou poradkyní** Mgr. Marií Svobodovou a Mgr. Petrou Bendovou, se **speciální pedagožkou** Mgr. Naděždou Procházkovou, se školní psycholožkou Mgr. Soňou Koukalovou, s třídními učiteli a ostatními pedagogy. Školní metodik se podílí na analýze současného stavu a zároveň na řešení jednotlivých problémů. O průběhu naplňování Školního preventivního programu informuje **vedení školy** a spolu s ním pravidelně vyhodnocuje aktuální situaci ve škole. Ředitelka školy, výchovný poradce a metodik prevence jsou zodpovědní za řešení krizových situací ve škole.

Pedagogický sbor - jednotliví učitelé začleňují preventivní témata do výuky jednotlivých předmětů (viz ŠVP), jednotlivé problémy a nejasnosti z oblasti prevence rizikových projevů chování konzultují s metodičkou prevence.

Třídní učitelé – hrají stěžejní úlohu při naplňování ŠPP, mapují vztahy ve své třídě, vhodnými aktivitami navozují zdravé prostředí v kolektivu, konzultují a úzce spolupracují s metodičkou prevence, s výchovnou poradkyní a vedením školy, také s ostatními pracovníky školy a rodiči. Seznamují žáky se ŠPP, podílí se na léčbě vztahů v kolektivech, ve kterých se vyskytla šikana, důsledně postihují porušení školního řádu.
S rodiči komunikují nejen prostřednictvím konzultačních hodin a třídních schůzek nebo hned, když se objeví problém.

Žáci - jsou seznámeni se ŠPP, vědí, kde hledat pomoc, na koho se obrátit (informace na nástěnce školy, www stránkách školy).

Charakteristika školy

Jsme úplnou školou s 1. až 9. postupným ročníkem. Žáci naší školy zažívají při vyučování, ve školní družině či školním klubu velmi zajímavé činnosti, na které vzpomínají i později v životě.

Školu budujeme jako otevřený systém, který se snaží reagovat na zájmy svých klientů (žáků a rodičů). Základním cílem práce školy je vést žáky k osvojování si potřebných strategií učení, motivovat k celoživotnímu učení, tvořivému myšlení a řešení problémů, ke komunikaci a spolupráci, ochraně fyzického i duševního zdraví. Vedeme žáky k dobrému vztahu k vytvořeným hodnotám a životnímu prostředí, k ohleduplnosti a tolerantnosti k jiným lidem, k odlišným kulturním a duchovním hodnotám.

Služeb školy s kapacitou 600 žáků využívá v posledních letech kolem 440 žáků. V naší škole usilujeme o dobré klima podporující školní práci. Snažíme se při školní práci integrovat všechny děti bez rozdílů, spolupracujeme se specializovaným školským poradenským zařízením.

Školní budova, školní řád a systém vyhlášených pravidel, podporuje výchovu svobodných lidí a vytváří dostatečný prostor pro maximální uspokojení ze školní práce za podmínky aktivního přístupu.

Ve škole pracuje více než 53 pedagogických pracovníků, odbornost výuky je vysoká. Vedení školy podporuje další vzdělávání pedagogů a motivuje je k sebevzdělávání a dalšímu rozvoji. Vedení organizuje hromadná školení zaměstnanců na půdě školy. Individuální zájmy jsou uspokojovány formou samostudia.

Společné vzdělávání

Oblast poskytování podpůrných opatření žákům zajišťují Školní poradenské služby, které vede školní metodička prevence. Spolupracuje v součinnosti s vedením školy, výchovnými poradkyněmi, kariérovou poradkyní, školní speciální pedagožkou, školní psycholožkou třídními učiteli, rodiči a dalšími subjekty.

Škola se věnuje dětem se speciálními vzdělávacími potřebami, kterým zajišťujeme jednotlivé druhy podpůrných opatření. Ve škole se věnujeme i nadaným žákům. Péče o nadané žáky zajišťuje školní metodik pro rozvoj nadání. V letošním školním roce evidujeme 8 žáky s diagnostikovaným nadáním.

Ve škole je uskutečňována pedagogická intervence. Pedagogické intervence probíhají pod vedením školní speciální pedagožky Mgr. Naděždy Procházkové, která poskytuje i logopedickou péči.
V letošním školním roce rozšíří řady školních poradenských služeb školní psycholožka Mgr. Soňa Koukalová jako externí pracovník školy.

Analýza primární prevence rizikového chování ve školním roce 2025/2026

Preventivní program školy pro školní rok 2025/2026 byl zpracován za účelem předcházení a mapování rizikových projevů chování a promyšleného působení na žáky s cílem minimalizace těchto projevů. Základním principem preventivní strategie v naší škole je osvojování základních kompetencí v oblasti zdravého životního stylu a rozvoj dovedností, které vedou u dětí a mládeže k odmítání všech druhů sebedestruktivního chování, projevů agresivity a porušování zákona.
Jako velmi důležitou oblastí jsem si stanovili prohlubování komunikačních dovedností mezi učitelem, rodiči a žákem, posilování sebevědomí, sebeúcty, řešení konfliktů, překonávání překážek, boj proti nudě - smysluplné využívání volného času.

Vyhodnocení cílů školní preventivní strategie pro školní rok 2025/2026:

Pro školní rok 2025/2026 byly stanoveny následující cíle školní preventivní strategie:

- posílení průběžné a dlouhodobé péče o nadané žáky
- práce se všemi subjekty školy i s dětmi, které nemají problémy, a vytváření široké základny preventivní činnosti
- posílení průběžné a dlouhodobé péče o děti s neprospěchem a vytváření předpokladů pro jeho snižování
- prevence a postihy záškoláctví a omlouvání žáků z vyučování
- prevence kybernetických hrozeb, podpora mediální gramotnosti a duševního zdraví žáků
- posílení kariérového poradenství a propojení studia s praxí; zařadit spolupráci s rodiči formou besed rodičů se žáky v duchu informací z jejich pracovního oboru; realizace

kariérového vzdělávání napříč všemi ročníky a předměty jako nedílné součásti programu vzdělávání Škola pro život; doplňování kariérového portfolia v Teams

Žákům byla k dispozici klasická i elektronická schránka důvěry. Stále využíváme nabídky společnosti Nenech to být (NNTB), která poskytuje službu elektronické schránky důvěry zdarma. Žáci zde mají možnost vložit vzkaz (třeba i zcela anonymní) online z jakéhokoliv počítače, nebo i z mobilního telefonu s možností zpětné odpovědi.

Učitelé se zaměřili na rozpoznávání rozdílů mezi šikanou a škádlením. Každý signál počínající šikany se snažili zavčas podchytit.
Velký důraz byl kladen i na nespecifickou prevenci. Cílem nespecifické prevence je zapojit žáky do různých volnočasových a sportovních aktivit. V této oblasti jsem se snažili zapojit žáky naší školy do různých soutěží pro rozvoj dětské kreativity a talentu.
Spolupracovali jsme s Policií ČR pro Kraj Vysočina. Pod záštitou městských strážníků se konala dopravní výchova na1. stupni na téma " Bezpečnostní prvky, Bezpečí na silnicích a Bezpečné město".
Bohužel spolupráce s advokáty v rámci projektu České advokátní komory Advokáti do škol pro 8. a 9. ročníky neproběhla z důvodu pracovní vytíženosti advokátky a pokračování vzájemné spolupráce paní advokátka přerušila.
V rámci primární prevence a v rámci důrazu na vlastní zdraví, zdraví druhých a podpory psychické pohody jsme opět zařadili z důvodu velkého zájmu pro 1. a 2. stupeň ZŠ besedy pod záštitou MP Education s.r.o. (Osobnostní a sociální rozvoj, Mediální výchova, Sexuální výchova).
V 8. a 9. ročnících v rámci zvyšování kompetencí mladých lidí v oblasti správy osobních financí a kyberbezpečnosti proběhl finančně-vzdělávací projekt České bankovní asociace Bankéři do škol.
V 5. ročnících jsme bohužel nenašli vhodný a volný termín pro nabídku vzdělávacího projektu VZP VZPoura úrazům, který je zaměřený na prevenci úrazů a nehod dětí a mladistvých.

Počet výskytu rizikových projevů chování, které škola řešila ve školním roce 2025-2026

Rizikový projev chování	počet
nerespektování pravidel školy	2
nezdravé vztahy mezi spolužáky	14
vandalismus	1
neomluvená absence, vysoká omluvená absence	6
kyberšikana (nedovolená manipulace s audiovizuální technikou)	1
návykové látky	4

Cíle preventivní strategie ve školním roce 2026/2027

Pro školní rok 2026/2027 byly stanoveny následující cíle školní preventivní strategie:

- podpora nadaní u žáků
- posílení průběžné a dlouhodobé péče o děti s neprospěchem a vytváření předpokladů pro jeho snižování
- formativní přístup hodnocení, práce s chybou, průběžná zpětná vazba, podporovat sebehodnocení, zadávání úkolů podle schopností
- podpora aktivního zapojení žáků ve výuce formou diskuze a objevování
- zařazování kooperativního učení, rozvíjet sociální dovedností žáků prostřednictví skupinové práce a projektů
- práce se všemi subjekty školy i s dětmi, které nemají problémy, a vytváření široké základny preventivní činnosti
- prevence a postihy záškoláctví
- prevence proti nárůstu omluvených absencí žáků
- prevence kybernetických hrozeb, podpora mediální gramotnosti a duševního zdraví žáků
- posílení kariérového poradenství a propojení studia s praxí; zařadit spolupráci s rodiči formou besed rodičů se žáky v duchu informací z jejich pracovního oboru; realizace kariérového vzdělávání napříč všemi ročníky a předměty jako nedílné součásti programu vzdělávání Škola pro život; doplňování kariérového portfolia v Teams

Žákům bude k dispozici klasická i elektronická schránka důvěry. Stále využíváme nabídky společnosti Nenech to být (NNTB), která poskytuje službu elektronické schránky důvěry zdarma. Žáci zde mají možnost vložit vzkaz (třeba i zcela anonymní) online z jakéhokoliv počítače, nebo i z mobilního telefonu s možností zpětné odpovědi.

Primární prevence v rámci jednotlivých předmětů na I. stupni

Cílem primární prevence je předejít problémům spojeným se závislostmi, především užívání návykových látek, případně oddálit první kontakt s drogou. Každá cílová skupina by měla získat takové znalosti, dovednosti a postoje podporující zdravý životní styl, a aby tyto přednosti dokázala uplatnit ve svém chování nejen v době realizace programu, ale i v budoucnosti.
Primární prevenci na prvním stupni má na starosti třídní učitel. S jednotlivými tématy se děti setkávají především v prvouce přírodovědě a vlastivědě. Při výuce lze využít různých metod, např. výklad, předávání informací, samostatnou práci, skupinovou práci, projektové vyučování, dramatickou výchovu nebo využít materiály školy z oblasti primární prevence.

Zaměření na mladší školní věk (6 – 12 let):

- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- osvojování a upevňování základních návyků - hygiena, životospráva, sdělení základních informací z oblasti prevence (experimentování s alkoholem a cigaretami a jinými návykovými látkami)
- základy etické a právní výchovy
- zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení
- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- soustředěnost na včasné diagnostikování rizikových projevů chování ve třídních kolektivech
- důraz na spolupráci s rodiči
- široká nabídka volnočasových aktivit
- ekologická výchova
- návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, besed apod.
- účast v soutěžích výtvarných, sportovních, dopravních atd.

1. třída
osobní bezpečí
základní zásady mezilidské komunikace
vztahy v dětském kolektivu
každý člověk je jiný
základní hygienické návyky
využití volného času
rodina jako bezpečné místo

2. třída
lidské tělo
zdraví a jeho ochrana
zacházení s léky
režim dne
vztahy mezi lidmi
chování v krizových situacích

3. třída
pojmy z oblasti prevence, kyberšikany, sexuální výchovy a drogové závislosti
zdraví a jeho ochrana
lidé kolem nás, multikulturní výchova

využívání volného času
ochrana proti obtěžování cizí osobou

4. třída
lidské tělo, odlišnost mezi pohlavími
životospráva a důsledky nevhodných návyků
využívání volného času
vztahy v dětském kolektivu

5. třída
domov, rodina, důvěra, vztahy
komunikace
vztahy v dětském kolektivu
pojmy drogová závislost a sexuální výchova
léčivé a návykové látky
poznatky o negativních vlivech tabáku a alkoholu
puberta
nebezpečí při komunikaci s cizími osobami

Cíl
Po pěti letech by děti měly umět:
- definovat rodinu jako zázemí a útočiště
- zvládat rozdíly v komunikaci s dětmi a dospělými
- mít základní sociální dovednosti
- umět se chránit před cizími lidmi
- mít základní zdravotní návyky
- umět si správně zorganizovat svůj volný čas
- umět rozlišit léky a návykové látky
- znát přesné informace o alkoholu, tabáku a dalších návykových látkách
- znát následky užívání návykových látek
- umět odmítat

Primární prevence v rámci jednotlivých předmětů na II. stupni

Cílem primární prevence ve starším školním věku je rozvoj sociálních dovedností především v navazování zdravých vztahů mimo rodinu, ve schopnosti čelit sociálnímu tlaku, dovednosti rozhodovat se, efektivně řešit konflikty apod. Zásadní místo zde mají specifické programy primární prevence zaměřené na problematiku návykových látek, jejich účinky a rizika, tj. vytvořit povědomí o drogách – o nepříznivých zdravotních a sociálních důsledcích spojených s užíváním drog.
S tématy z oblasti prevence se pracuje v předmětech občanská výchova, rodinná výchova, přírodopis, chemie, dějepis, český jazyk a literatura a hudební výchova. K práci s tématy lze využít metod výkladu, samostatné práce, práce s médii, projektové vyučování, skupinová práce, hraní rolí, práce s materiálem, besed, přednášek.

Zaměření na starší školní věk (12 – 15 let) – prevence = základ předcházení problémům

A. Úkoly a činnost učitelů a jiných pedagogických pracovníků

➢ posílení úlohy učitelů v oblasti tvorby pozitivního sociálního klimatu, včasná diagnostika a intervence rizikových projevů chování a kooperace s odborníky při jejich řešení, zejména spolupráce s výchovnou poradkyní a metodikem prevence,

- seznámení žáků své třídy s prevencí rizikového chování a s možnými kázeňskými postihy za přestupky,
- poskytování informací o pomoci, na koho se můžou žáci obrátit,
- věnování pozornosti problematickým skupinám žáků nebo jednotlivcům, odhalování projevů asociálního chování mezi žáky – soustředit se zejména na problematiku šikany a kyberšikany,
- v rámci prevence závislostí vytvoření dostatečné informovanosti,
- sledovat často opakující se krátkodobé absence žáků – prevence záškoláctví, spolupráce s rodiči žáků s tendencemi vyhýbat se školní docházce,
v problematických případech možnost vyžadování lékařského potvrzení,
- sebevzdělávání učitelů v metodikách preventivní výchovy a ve výchově ke zdravému životnímu stylu,
- nově příchozím vyučujícím nabídnout všestrannou kolegiální pomoc.

B. Aktivity pro žáky

- výchova k odpovědnosti za zdraví své i ostatních – vytváření eticky hodnotných postojů a způsobů chování,
- zaměření pozornosti na projekty prevence drogových závislostí, konzumace alkoholu, vandalismu, rasismu, násilí, závislosti na ICT, komerčního sexuálního zneužívání apod.,
- věnovat nadále zvýšenou pozornost prevenci kouření - osvěta v rámci hodin prvouky, OV, VkZ, třídnických hodin
- dovednost volby správné životosprávy - poruchy příjmu potravy – mentální anorexie a bulimie, zdravý spánek a nadměrné využívání ICT
- akce zaměřené na práci s národnostními menšinami směřující k potlačení rasismu a xenofobie,
- zvyšování příznivého klimatu ve třídních kolektivech formou organizování výletů, exkurzí, lyžařského výcvikového kurzu atd.,
- organizování akcí směřujících k oživení klimatu ve škole a zábavnou formou zpříjemnění školního prostředí (projektové dny, sportovní akce, atd.)
- široká nabídka volnočasových aktivit
- účast v literárních, vzdělávacích, sportovních a jiných soutěžích
- ekologická výchova
- včleňování výchovy ke zdravému životnímu stylu a oblastí preventivní výchovy do výuky jednotlivých předmětů (VkZ, OV, Z, D, Ch, Př, Z, TV, Vv)

C. Aktivity pro rodiče a veřejnost

- seznámení rodičů se ŠPS v rámci třídních schůzek, na webových stránkách školy,
- nabídka propagačních, výukových materiálů a besed
- seznámení rodičů s postupem školy v jednotlivých případech zjištění rizikových projevů chování,
- na třídních schůzkách hovořit o nebezpečí drog, elektronických cigaretách, zejména u starších žáků, kyberšikany, závislosti na sociálních sítích
- nabídka poradenské činnosti pro rodiče

6. třída
vhodná náplň volného času, zdravý životní styl
ochrana zdraví
rodina a její funkce pro zdravý rozvoj jedince
osobní bezpečí, způsob chování v krizových situacích
rizika zneužívání návykových látek
způsoby odmítání
centra odborné pomoci
netolismus (bude přetrvávat do 9. třídy)

7. třída
komunikace mezi lidmi
mezilidské vztahy
nepřijatelnost vandalismu
kulturní odlišnosti, tolerance
rasismus, xenofobie, extremismus

8. třída
rozvoj osobnosti, sebepoznání a seberegulace
komunikace, řešení problémů
chování v krizových situacích, konflikty
agresivita, šikana
sociální výchova, vztah k jiným kulturám, národnostem

9. třída
drogová závislost, kontaktní centra
fyziologie, působení drog na oběhový, nervový a dechový systém
tělesné, duševní a sociální změny u závislého člověka
sexuální výchova
volba životního partnera
zdravé sexuální chování
odlišnosti, deviace
právní odpovědnost, trestní normy

Cíl

Žáci by před opuštěním ZŠ měli znát a umět:

• pojmenovat základní návykové látky
• znát jejich účinky na lidský organismus
• orientovat se v problematice závislosti
• znát základní právní normy
• vědět, kde jsou kontaktní místa pro danou problematiku
• posilovat své sebevědomí
• správně se rozhodovat, odmítat
• zaujímat zdravé životní postoje
• orientovat se v problematice sexuální výchovy
• bránit se různým formám násilí, vědět, kde hledat pomoc

- zvládat základní sociální dovednosti
- bránit se kyberšikaně, vědět, jak a kde hledat pomoc
- znát podstatu netolismu

Nadstavbové aktivity v rámci školy

Tím se rozumí vše, co pro žáky připravujeme nad rámec běžné výuky.

Nespecifická PP Zážitkové kurzy				
	7. ročník	LVK	leden	Vedoucí LVK Mgr. Marek Černý
	5. ročník (zájemci) 9. ročník (zájemci)	Lyžování	únor březen	Mgr. N. Pařízková Mgr. Marek Černý
	3.- 9. roč.	Bruslení	listopad/ březen	Lektoři projektu Mgr. Marek Černý, Mgr. Jitka Meschková
	1. - 9. ročník	Ekologické centrum Chaloupky	průběžně	Mgr. Jana Hanáková
	1. – 9. ročník	Badatelská konference	květen	Mgr. Jana Hanáková, Mgr. Romana Průšová
Žákovský parlament	1. - 9. ročník	Setkání u kulatého stolu	každý čtvrtek	ředitelka ZŠ
Mimoškolní aktivity	1. - 9. ročník	Kroužky ŠD a ŠK	celoroční	Vedoucí jednotlivých aktivit
Práce s nadanými	1. – 9. ročník	Klub zábavné logiky a deskových her	celoročně	Mgr. Gabriela Kabelková
Zážitkové vyučování	1. – 9. ročník	Projektové dny	celoročně	Vedoucí jednotlivých projektových dnů
	1.-9. ročník	Ekotrh	květen	Mgr. Jana Hanáková
Zahraniční výjezdy	8. a 9. ročníky	Anglie	10. 5. – 16. 5. 2027	Mgr. R. Průšová Mgr. M. Kyprá
	6. ročníky	Švýcarsko	19. 23. 10. 2026	Mgr. R. Hanáková, Mgr. J. Meschková, Mgr. K. Kubová, Ivana Šplíchalová
	6. ročníky 8. ročníky	Vánoční Vídeň	listopad	Mgr. Nikolová Mgr. Sasková

Volnočasová aktivita				
	1. ročník	Alej prvňáčků	říjen	Mgr. Jana Hanáková
	1.-9. ročník	Úklid Heřmanských kopců	květen, červen	Mgr. Jana Hanáková
	1. -9. ročník	Fotoworkshop	říjen	Mgr. Jana Hanáková
	1. – 9. ročník	Sázení lesa	průběžně podzim - jaro	Mgr. Jana Hanáková
	2. stupeň	Badatelská on-line konference	v průběhu roku	Kroužek Tereza
	1. – 9. ročník	Kampaň obyčejného hrdinství	duben	Mgr. Jana Hanáková, Mgr. Nina Pařízková
	1. – 9. ročník	Badatelská škola	průběžně	Mgr. Jana Hanáková
	1. – 9. ročník	Čistá Vysočina	duben	Mgr. Jana Hanáková, Mgr. Jolana Bartesová
	1.-9. ročník	Vánoční setkávání	prosinec	Mgr. Jana Hanáková
Specifická PP				
Preventivní programy	1.- 9. ročník	Besedy: **1.** Policie ČR pro kraj Vysočina **2.** HZS, První pomoc do škol **3.** Beseda se strážníky městské Policie Mor. Budějovice **4.** Besedy pod záštitou MP Education s.r.o. (primární prevence) **5.** Bankéři do škol (vzdělávací projekt v oblasti zvyšování kompetencí mladých lidí v oblasti správy osobních financí a kyberbezpečnosti) **6.** Spolupráce s adiktoložkou Psychiatrické léčebny Jemnice Pateb s.r.o. **7.** Mgr. K. Hekrlová (Dospívání v digitálním světě – externí lektorka), besedy pro 8. a. 9. ročník a pro rodiče	dle aktuální nabídky, celoročně vedené internisty i externisty	Mgr. Jitřena Kuchtová

Adaptační pobyt	6. ročníky	Adaptační pobyt pro žáky nastupující na 2. stupeň	začátek škol. roku	Noví třídní učitelé 6. ročníků
Výchovné poradenství	1.- 9. ročník	Metodické vedení, komunikace se zákonnými zástupci a s ŠPZ	celoročně	Mgr. Marie Svobodová, Mgr. Petra Bendová
Sociometrie	6. - 9. ročník	Dotazníky v rámci školního šetření	dle potřeb tříd a školy	Mgr. Jitřena Kuchtová
Prevence		Dotazníky (šikana, závislosti, sociometrie)	dle potřeb tříd a školy	Mgr. Jitřena Kuchtová
Kariérové poradenství	8. - 9. ročník	Rozhovory, dialogy, besedy o profesní orientaci Návštěva Úřadu práce	celoročně říjen, květen	Mgr. Dita Jurková (zajištěno internisty i externisty)
Nadání	1. - 9. ročník	Metodik pro rozvoj nadání	celoročně	Mgr. Gabriela Kabelková
Vedení třídních učitelů	1. – 9. ročník	Metodická podpora TU	celoročně	Mgr. Ria Hanáková

Mimoškolní aktivity, jednorázové i periodické akce

Všichni pedagogové jsou si vědomi velké důležitosti aktivit, které žáci konají po vyučování. Chtěli bychom napomoci tomu, aby to byly aktivity žádoucí – sport, vzdělání, zábava, která neškodí.

Žákům nabízíme:

Kroužky ŠD a ŠK (periodické akce)

- Florbal
- lezení 1. stupeň
- lezení 2. stupeň
- stolní tenis
- Florbal dívky
- Keramika 1. stupeň
- Keramika 2. stupeň
- Buď fit
- Tereza malá – ekologický kroužek 1. – 5. ročník
- Vaření s Míšou
- Ukulele
- Logopedie
- Šikovné ruce
- Malý záchranář 1. – 5.
- Aerobik
- Atletika
- Klávesy
- Flétny
- Kytara
- Aj hrou
- Basketbal

- Sborový zpěv
- Line dance

Náboženství (pro přihlášené děti) – nepovinný předmět

Zájmové činnosti

- zájezdy do divadla (1. stupeň)
- výlety
- stmelovací aktivity třídních kolektivů (přespávání ve škole, v orlovně, adaptační pobyt žáků 6. ročníků)

Naučné činnosti

- příprava na řešení olympiád
- dopravní soutěž
- projektové dny
- exkurze
- nástěnky (obměny)
- výtvarné soutěže
- soutěže na podporu sportovního a rukodělného nadání

Jednorázové akce

- předvánoční besídky (třídní učitelé)
- mikulášská nadílka
- soutěž v zatloukání hřebíků
- Den Země
- Den dětí
- divadelní představení
- besedy v Městské knihovně Moravské Budějovice
- olympiády (školní kola) a jiné soutěže (matematické, chemické, výtvarné, recitační ...) exkurze a výlety (ÚP Třebíč, Terezín, Praha, Chaloupky, třídní výlety, aktivity k posílení dobrých vztahů třídního kolektivu)
- Badatelská konference
- Badatelská škola
- Ekotrh
- sportovní den
- sběr papíru
- sběr léčivých bylin
- zážitkové besedy
- sportovní akce

Prezentaci jednotlivých akcí vycházejících z preventivního programu budou zajišťovat organizátoři akcí, jednotliví pedagogové a pověřené osoby spojené ve spolupráci se školním metodikem. Akce budou prezentovány na webových stránkách školy a prostřednictvím informačního kanálu školy ŠOL.

Měření efektivity programu

Efektivnost školního preventivního programu je měřena metodikem prevence celoročním sledování klimatu ve škole a v jednotlivých třídách ve spolupráci s třídními učiteli, a to vhodnými prostředky pro danou skupinu či kolektiv (pohovory s žáky, dotazníková šetření, schránky důvěry, konzultace se všemi pracovníky školy). S problematikou rizikových projevů chování jsou pedagogičtí pracovníci seznamováni prostřednictvím ŘŠ a metodika prevence na jednáních pedagogických rad a jiných poradách. Dále jsou informováni o odborné literatuře, která je na škole k dispozici i elektronickou cestou.

Způsoby efektivity měření programu

- dotazníky – klima školy
- vyhodnocování připomínek a přání – schránky důvěry, třídnické hodiny
- školní parlament
- rodičovské schůzky + konzultační hodiny + tripartity
- SWOT analýza výchovného poradce
- osobní pohovory metodika prevence se žáky a rodiči

Informování rodičů

- konzultační hodiny
- třídní schůzky, tripartity
- internetové stránky školy
- školní portál školaonline (ŠOL)
- informační nástěnka

Spolupráce s rodiči

Snažíme se zapojit rodiče do problematiky primární prevence a motivovat je ke spolupráci v rámci programu. Pokoušíme se získat rodiče pro spolupráci v boji proti šikaně, záškoláctví, v boji s návykovými látkami. Prostřednictvím besed s odbornými lektory informujeme rodiče, jak správně informovat své děti o kyberprostoru, sexualitě a internetu. V loňské školním roce jsme odstartovali spolupráci s rodiči v rámci jejich pracovní odbornosti, kdy představovali žákům problematiku svého zaměstnání. Vzhledem k velkému zájmu dětí s touto aktivitou budeme pokračovat i v letošním školním roce. Zároveň zajišťujeme průběžně během celého roku zajímavé besedy pro zákonné zástupce našich žáků formou školních kaváren Café TGM.
Uvítáme větší zapojení rodičů v rámci mimoškolních aktivit a účast na akcích prezentujících práci dětí nebo formou třídnických aktivit.

Poradenské služby ve škole

Pracovník	Oblast poradenské činnosti	Telefon	E-mail
Ředitelka školy **Výchovný poradce** Mgr. Marie Svobodová	Zodpovědnost za poskytování služeb ŠPP, za realizaci Školního preventivního programu a Plánu činnosti ŠPP (sledování jeho efektivity), DVPP	602 573 145 568 408 241	reditel@zsmb.cz svobodova@zsmb.cz
Zástupce ředitele školy Mgr. Iva Machátová Mgr. Dagmar Tichá Mgr. Jitřena Kuchtová	Prevence školní neúspěšnosti, koordinace práce asistentů pedagoga Elektronické vedení dokumentace, správa datové schránky Poradenská činnost	568 408 242 568 408 242	machatova@zsmb.cz ticha@zsmb.cz kuchtova@zsmb.cz
Výchovný poradce Mgr. Petra Bendová	Koordinátor zajišťování průběhu vzdělávání žáků se SVP, komunikace se ŠPZ a se zákonnými zástupci žáků, vedení spisové dokumentace		bendova@zsmb.cz
Metodik prevence Mgr. Jitřena Kuchtová	Prevence rizikových projevů chování, koordinace přípravy a realizace preventivních programů	568 408 244 568 408 251	kuchtova@zsmb.cz
Speciální pedagog Mgr. Naděžda Procházková	Depistáž, diagnostika žáků se SVP, spec.-ped. intervence, informace o speciálních učebnicích a kompenzačních pomůckách ve škole, logopedická péče v oblasti narušené komunikační schopnosti	602 509 488	prochazkova@zsmb.cz
Školní psycholog Mgr. Soňa Koukalová	Krizová podpora a intervence, úzká spolupráce s jednotlivými žáky, případně rodiči	568 408 244	koukalovasonaps@seznam.cz
Kariérový poradce Mgr. Dita Jurková	Kariérové poradenství, profesní orientace žáků, přijímací řízení na SŠ	568 408 244	jurkova@zsmb.cz
Metodik pro rozvoj nadání Mgr. Gabriela Kabelková	Koordinace aktivit pro nadané žáky	602 509 244	kabelkova@zsmb.cz
Vedoucí třídních učitelů Mgr. Ria Hanáková	Koordinace práce třídních učitelů	568 408 244	hanakovar@zsmb.cz

Kontakty na organizace

Linka bezpečí – nadace Naše dítě
Ústavní 95/91, 181 00 Praha 8, tel. 800 155 555 (bezplatně)

Společně k bezpečí
Staré Sedlo 92, 39807 Orlík nad Vltavou
Mgr. Michaela Veselá, tel. 604 554 231
e-mail vesela@spolecnekbezpeci.cz

Linka důvěry RIAPS 222 580 697 (nonstop telefonická linka důvěry)

Dětské krizové centrum 241 484 149

Linka důvěry STŘED
linkaduvery@stred.info
775 22 33 11, 568 44 33 11

Mgr. Petr Horký
Krajský školní koordinátor preventivních aktivit
KÚ Vysočina, Žižkova 57, 587 83 Jihlava
telefon: 564 602 941, e-mail: horky.p@kr-vysocina.cz

Mgr. Terezie Niederhafnerová, psycholog, metodik prevence
Pedagogicko-psychologická poradna a Speciálně pedagogické centrum Vysočina
Pracoviště: Třebíč, Purkyňovo nám. 239, 674 01 Třebíč
Tel.: 567 572 483, 604 181 425
E-mail: niederhafnerova@pppaspcvysocina.cz
www.pppaspcvysocina.cz

Psychiatrická léčebna Jemnice – MUDr. Věra Benešová
telefon: 568 450 728

PPP Mor. Budějovice – Mgr. Veronika Dohnalová
telefon: 568 420 697, e-mail: pppmb.dohnalova@volny.cz

PPP a Speciálně pedagogické centrum Vysočina
telefon: 568 848 815, e-mail: **ppptr@volny.cz**

MUDr. Ivona Novosadová (dětský psychiatr)
Vltavínská 1289, 674 01 Třebíč

Městská policie Moravské Budějovice
Hana Nixová, zástupce vedoucího strážníka, tel.: 725 666 156, e-mail: hnixova@mbudejovice.cz

Odbor sociální, OÚ Moravské Budějovice
telefon: pevná linka: 568 408 311 (spojovatelka)

Krizový plán – postupy řešení některých jevů

Při selhání preventivních opatření školy

Návykové látky

- Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek, a to bez ohledu na věk žáka.

- Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

- V případě podezření na zneužívání návykových látek provedeme diskrétní šetření a pohovor se žákem.

- Při důvodném podezření okamžitě kontaktujeme rodiče (zákonné zástupce žáka). Při negativní a nespolupracující reakci rodiny uvědomíme sociální odbor.

- Při průkazném zjištění zneužívání návykových látek ve škole nebo v případě, že žák je prokazatelně ovlivněn drogou (i alkoholem) v době vyučování, ředitel školy nebo pověřený pracovník školy kontaktuje zdravotnické zařízení a zároveň uvědomí rodiče, popř. zákonné zástupce.

Současně splníme oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte.

Primárně je nutné žákovi v další konzumaci zabránit. Návykovou látku je třeba žákovi odebrat a zajistit ji, aby nemohl v konzumaci pokračovat.

- Z konzumace OPL ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené bodovým systémem školy.

Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný pouze sobě, distributor všem. Distribuce je trestným činem (oznámíme věc Policii ČR), užívání OPL je porušením školního řádu.

- Na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce může škola provést orientační test na přítomnost alkoholu, jestliže bude u žáka podezření na intoxikaci.

Postup v krizové situaci:

- zabránit v další činnosti
- posoudit zdravotní stav žáka, v případě ohrožení zdraví zavolat lékařskou službu, popř. poskytnout první pomoc
- odebrat a zajistit látku, povolat dalšího dospělého svědka
- událost nahlásit školnímu metodikovi prevence, který o události sepíše záznam, který se uloží v agendě školního metodika prevence
- třídní učitel informuje zákonného zástupce
- při opakovaných problémech informovat OSPOD
- poskytnou informace o odborné pomoci

Nález omamné a psychotropní látky:

- kontaktovat Policii ČR
- kontaktovat zákonné zástupce
- u žáka se nesmí provádět osobní prohlídka ani prohlídka osobních věcí

(provádět šetření má v kompetenci pouze policie)

Agresivní projevy a šikanování

Nikdo nemá právo ubližovat druhému, jak fyzicky, tak i psychicky, brát a ničit mu jeho věci, omezovat osobní svobodu a nutit dělat věci, které nechce.

Jak řešit případy související s výskytem agresivních projevů a šikanování

1. Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi.
2. Nalezení vhodných svědků.
3. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů).
4. Zajištění ochrany obětem.
5. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.

Při výbuchu brutálního skupinového násilí vůči oběti, tzv. "školního lynčování":

1. Překonání šoku pedagoga a bezprostřední záchrana oběti.
2. Domluva pedagogů na spolupráci a postupu vyšetřování.
3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
4. Pokračující pomoc a podpora oběti.
5. Nahlášení policii.
6. Vlastní vyšetřování.

Podrobněji ve Školním programu proti šikanování.

Záškoláctví

- Nemůže-li se žák zúčastnit vyučování z předem známých důvodů (dovolená, rodinné důvody, plánovaná návštěva u lékaře), požádá zákonný zástupce o uvolnění předem a písemně.
- O uvolnění z vyučování žádá třídního učitele, na delší dobu ředitele školy.
- Zákonný zástupce omlouvá neplánovanou nepřítomnost dítěte do 48 hodin od počátku nepřítomnosti (zavolat do školy, omluvenka přes ŠOL).
- Rodič omlouvá třídnímu učiteli nepřítomnost svého dítěte do ŠOL.
- Škola má právo při zvýšené omluvené nepřítomnosti ověřovat její věrohodnost.
- Neomluvenou nepřítomnost řeší se zákonným zástupcem žáka třídní učitel formou pohovoru. Projedná důvod nepřítomnosti žáka a způsob omlouvání jeho nepřítomnosti a upozorní na povinnost stanovenou zákonem. Seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené nepřítomnosti. Provede zápis z pohovoru, do něhož uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem.
- V případě, že se neomluvená nepřítomnost žáka opakuje, oznámí metodik prevence nebo výchovná poradkyně pokračující záškoláctví příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

Krádež a vandalismus v prostředí školy

Krádež

Krádež je takové jednání, při kterém se někdo zmocní věci, která není jeho a to za účelem si ji ponechat, používat ji apod., aniž by s tím majitel věci souhlasil, nebo o tom byl informován. Drobné krádeže se vyskytují ve všech školách, důvody takového chování žáka jsou různé a pro vypořádání se s daným jevem je nutné se jimi vždy v konkrétním případě zabývat. Některé příčiny jsou významně polehčující (dítě je ke krádeži donuceno někým jiným, z koho má strach). Někdy se může jednat i o formu kompulzivního chování, kterou je nutné řešit v rámci odborné péče.

Jak řešit případy související s krádežemi:

1. O události pořídíme záznam na základě výpovědi poškozeného.
2. Věc předáme orgánům činným v trestním řízení (ohlásit na místní nebo obvodní oddělení Policie ČR), nebo poučíme poškozeného žáka (jeho zákonného zástupce), že má tuto možnost.
3. V případě, že je znám pachatel, je potrestán na základě bodového systému školy.
4. Náhrada způsobené škody: Preferujeme nápravu vztahu mezi poškozeným a žákem, který se dopustil krádeže. Trváme na tom, aby žák sám věc vrátil přímo poškozenému, omluvil se a nabídnul za své chování nějakou kompenzaci.

Kdy hlásit rodičům?

Rodičům poškozeného hlásíme vždy ihned. Zákonné zástupce žáka, který se dopustil krádeže, vyrozumíme až poté, kdy budeme přesně znát příčiny, které dítě k takovému chování vedly, a to zejména v případě menších dětí. Žák například kradl proto, že jej někdo krást poslal a on z něj má strach. Není to sice o nic menší krádež, ale je to informace, kterou by rodič měl vědět také.

Kdy hlásit policii?

V případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné zcizení, poškození nebo zničení věci. Hlásíme také tehdy, jestliže o to žádají zákonní zástupci poškozeného/poškozené.

Důležité upozornění - Škola a školské zařízení není orgán činný v trestním řízení, takže nemůže nic vyšetřovat. Pokusy o „vyšetřování“ ze strany školy, mohou nenapravitelně ovlivnit další vyšetřování Policie ČR.

Kdy hlásit OSPOD?

V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

Pozor - škoda většího rozsahu (škoda větší dle trestního zákoníku je 50.000,- Kč, škoda velkého rozsahu dle trestního zákoníku je 5.000.000,- Kč, viz § 138) škoda nikoli nepatrná 5000,- Kč je hranice pro trestný čin.

V případě, že je ukradena věc menší hodnoty než 5000,- Kč (a je to bez použití násilí – překonání překážky, není to vloupání) jedná se o přestupek proti majetku dle § 50 zák. o přestupcích č. 200/1990 Sb. v platném znění.

Škoda na odcizené věci od 5000,- Kč výše je trestným činem krádeže dle ustanovení § 205 trestního zákoníku. V případě, že byla odcizena věc s hodnotou menší než 5.000,-Kč, ale bylo použito násilí – vypáčená skříňka, šatna, šuplík…nebo násilí vůči osobě a snaha zmocnit se věci – loupež, jedná se vždy o trestný čin.

Vandalismus

Vandalismus ve školním prostředí se projevuje ničením školního majetku nebo jeho poškozováním a ničením majetku ostatních žáků a žákyň, případně dalších členů školní komunity.

Každý je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil a škola bude požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti. Důvody pro takové chování jsou nejrůznější a pro vypořádání se s tímto jevem je třeba se jimi zabývat v každém konkrétním případě. Jestliže se jedná o záměr a cíl, pak je třeba použít vůči žákyni/žákovi jiné opatření, než když se jedná o snahu na sebe upozornit, vyrovnat se spolužákům a spolužačkám nebo o následek šikany, či její doprovodný projev.

Postup při vzniku škody:

1. O vzniklé škodě na školním majetku vyhotovíme záznam a pokusíme se odhalit viníka.
2. V případě, že viníka škola zná, důsledně vymáhá náhradu způsobené škody po zákonném zástupci toho, kdo ji způsobil. Náhrada škody není sankce, ale samozřejmost. (Pokud nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradě škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou).

3. Jestliže se jedná o škodu většího rozsahu a ten, kdo ji způsobil, není ochotný škodu nahradit, vyrozumíme Policii ČR a oznámíme podezření na spáchání přestupku proti majetku, případně trestného činu majetkové povahy.
4. U škod, které se dají nahradit tak, že je opraví sám žák nebo žákyně, preferujeme tento způsob náhrady škody.
5. O způsobené škodě provedeme záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo – co - kdy – kde – jak – proč – čím …
6. Snažíme se vždy dobrat příčiny takového jednání a s ní následně pracovat.

V případě, že se práce s příčinou vymyká našim možnostem nebo pro ni nemáme zákonné opodstatnění, hledáme na školu navazující instituci nebo organizaci, která s příčinou pracovat může a umí. Zprostředkujeme kontakt mezi ní a žákem nebo žákyní, kteří se vandalismu dopustili (např. ped.- psych. poradna).

Kdy hlásit rodičům?

V případě, kdy způsobená škoda je nepatrná nebo malá (dle platného trestního zákoníku činí výše škody nikoliv nepatrné 5.000,- Kč), je třeba věc oznámit rodičům tehdy, jestliže dítě věc poškodilo úmyslně a nejeví žádnou snahu o nápravu. V případě škod většího rozsahu nebo škod na majetku někoho třetího (spolužák, cizí osoby v průběhu školní exkurze atd.) oznamujte rodičům vždy.

Kdy hlásit policii?

V případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné poškození nebo zničení věci.

Kdy hlásit OSPOD?

V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

Komunikace s žáky s poruchou autistického spektra (PAS)

Jak se chovat k žákům s autismem (s Aspergerovým syndromem), když se ocitnou v potížích a podlehnou panice? Jak těmto situacím předcházet?

Autismus není patrný na první pohled, pozná se až podle nestandardního chování žáka, které je potřeba tolerovat. Ačkoli se může na první pohled zdát, že žák je nevychovaný, rozmazlený a vzpurný, ve skutečnosti má jen nepřekonatelný strach z neznámého prostředí a z nové situace.

1. **Jednej předvídatelně**

Vyvarujte se situací, kdy se – byť s dobrými úmysly - dotknete žáka s PAS, aniž by předtím věděl, že se tak chystáte učinit. Mnozí z nich jsou vysoce citliví na hmatové podněty a takové jednání je může vylekat.

2. **Plánuj**

Předem popište, co se bude dít. Žákovi s PAS to velmi pomůže v orientaci a snáze přečká i nepříjemný rozhovor.

3. **Nekřič**

Nikdy na žáka s autismem nekřičte a nezvyšujte hlas, může to zablokovat komunikaci či vyvolat autistickou krizi (ztráta orientace). Mnoho lidí s autismem má velmi citlivý sluch, proto také někdy pomůže, když mluvíme úmyslně potichu.

4. **Ptej se jasně**

Formulujte otázky jednoduše a jasně, nejlépe aby bylo možné odpovídat ano/ne. Neklaďte více otázek za sebou. Nežertujte, nepoužívejte příměry, nadsázku, ironii či sarkasmus.

5. **Mluv jednoduše**

Mluvte pomalu a spíše v kratších větách. Sdělení předejte srozumitelně a bez odbíhání od tématu. Vyvarujte se řečnických otázek. Jednoduchá uklidňující sdělení v krátkých větách jsou tou nejlepší formou slovní komunikace.

6. **Buď trpělivý**

Pokud žák s autismem nereaguje na vyřčené, nemusí to znamenat, že odpovědět nechce. Pokud se dlouze rozmýšlí, nepobízejte ho, ale přeformulujte otázku.

7. **Rozumět a vědět**

Pokud žák rozumí, ale přesto se nevyjadřuje, pak je možné, že si v panice nedokáže rozmyslet odpověď. Bez afektu zopakujte otázku, pomůžete mu tak soustředit se na odpověď.

8. **Jaký je den?**

Žák v autistické krizi může mít zhoršenou orientaci v čase a prostoru. Pomozte mu popsáním, co se dělo, děje a co se dít bude. Pokud váhá při chůzi, tak ho doprovoďte, přestože zná cestu.

9. **Omezuj pohled do očí**

Navázání očního kontaktu může vyvolat u žáka s autismem nejistotu, dokonce i paniku.

10. **Dej najevo pochopení**

Vyjádřete účast i tehdy, když vám nejsou motivy žáka s autismem jasné. Vyvarujte se však fráze „Já ti rozumím.“, lépe je „Chci ti pomoci.“ Je to srozumitelné a vede to k ujištění, že na to není žák sám.

Zpracováno dle Podnětu k řešení situace života osob s PAS a jejich rodin (schválený usnesením vlády ČR dne 8. února 2016 č. 111.

Strategie předcházení školní neúspěšnosti

Podkladem Strategie předcházení školní neúspěšnosti je vyhláška č. 197/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních s účinností od 1. 9. 2016, které přináší mimo jiné na základě ustanovení §7 odst. 3 povinnost školy zpracovávat a uskutečňovat Preventivní program školy včetně Strategie předcházení školní neúspěšnosti, šikaně a dalším projevům rizikového chování.

Školní neúspěšnost a její příčiny

Školní neúspěšnost představuje jeden z vážných problémů, se kterým se pedagogové setkávají. K jeho řešení je nutná soustavná a náročná práce se žákem, popř. také s rodinou žáka. Bývá důsledkem individuálních rozdílů v osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci i jejich rodinném prostředí.

Neprospěch je zpravidla způsoben souborem příčin, které je třeba dobře diagnostikovat. Nejčastěji má na školní neúspěšnost vliv:

a) osobnost žáka - snížená inteligence, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži, poruchy učení, poruchy chování a jiné zdravotní komplikace žáka,

b) nepodnětné rodinné prostředí, žáci ohrožení sociálně nežádoucími jevy, problémy ve vztazích, v rodině nebo ve škole (mezi kamarády, ve třídě, vztah s učitelem).

Strategie předcházení školní neúspěšnosti

Užívat motivující hodnocení

- poskytovat formativní zpětnou vazbu, hodnotit žáka podle toho, co umí, čeho dosáhl a v čem se zlepšil
- nezaměřovat se na nedostatky, opomenutí a chyby žáka
- motivace pochvalou, která je důležitá právě u nejslabších žáků s nízkým sebevědomím a nízkou úrovní pracovně-volních dovedností
- „přistihnout i nejslabší žáky při úspěchu“
- užívat hodnocení, které zohlední schopnosti, podmínky a potřeby konkrétního žáka
- posilovat sebedůvěru žáka (pokusit se v každé hodině zařadit něco, v čem žák uspěje)

Poskytnout žákovi prostor

- motivujícím hodnocením rozvíjet u žáků pocit větší zodpovědnosti za vlastní vzdělávání, za vlastní práci, objektivně hodnotit sám sebe
- objektivitu hodnocení využít při sebehodnocení, ale také při hodnocení spolužáka (umět pojmenovat silné stránky, ale také nedostatky)
- při vyučování pracovat s chybou - brát ji jako samozřejmou součást v procesu objevování a učení
- respektovat individuální tempo práce, tolerovat nižší pracovní výkon

Obměňovat vyučovací metody a formy

- zapojit žáka do skupinové práce, hodnotit úsilí a snahu
- pro aktivnější zapojení žáka do výuky volit práci ve dvojicích - volit spolužáka s lepšími výsledky
- poskytnout žákovi prostor pro využití vlastních zájmů a zkušeností (např. práce s PC)
- zaměřit se na základní učivo
- volit takové formy zkoušení, které více odpovídají žákovým předpokladům (ústní x písemné)
- poskytnout žákovi při výuce přehledy, tabulky, slovníky
- výměna rolí (učitel – žák)
- hledat individuální způsob výkladu a způsob učení podle temperamentu a založení dítěte
- stanovit přiměřené požadavky a důsledně, ale lidsky kontrolovat jejich plnění
- naučit žáka, jak se efektivně učit

Úzce spolupracovat s rodinou

- zvát rodiče na schůzky s jednotlivými pedagogy, společně řešit žákovy problémy, domlouvat se na spolupráci
- zavést pravidelný komunikační systém (např. telefonické rozhovory, zavedení úkolníčku, pravidelné osobní setkávání)
- nastavit konkrétní pravidla spolupráce (domácí příprava, vypracování DÚ...)

Procvičování učiva v době mimo vyučování

- spolupráce se spolužáky, možnost doučování "žáka žákem"
- poskytnout žákovi v ranních či odpoledních hodinách možnost konzultace s vyučujícím

Řešení školní neúspěšnosti

Při řešení školní neúspěšnosti je nezbytné podrobit žáka adekvátní pedagogické, speciálně-pedagogické a případně psychologické diagnostice, aby byly odhaleny konkrétní příčiny selhávání žáka ve škole. Diagnostika žákových možností, učebních stylů a vzdělávacích potřeb nám pak umožní realizovat vhodná opatření. Je nezbytné reagovat co nejdříve, aby žák byl schopen zastavit svůj pokles výkonu a případně se vrátit mezi "prospívající žáky".

Při zjišťování příčin neúspěšnosti postupujeme ve vzájemné spolupráci: ŠPP (výchovný poradce, metodik prevence, speciální pedagog, kariérový poradce), třídní učitel, žák, ostatní vyučující, vedení školy, ostatní pedagogičtí pracovníci, zákonní zástupci.

Možná opatření volíme individuálně na základě diagnostiky a zjištěných potřeb žáků

a) žáci s poruchami učení a chování, s jiným zdravotním omezením a znevýhodněním: kompenzace nedostatků s pomocí speciálně pedagogických metod a postupů na základě doporučení z pedagogicko- psychologické poradny nebo speciálně pedagogického centra

b) žáci sociálně znevýhodnění (jejichž neúspěšnost souvisí s tzv. mimo-osobnostními faktory): motivace žáka k učení, spolupráce s rodinou, vytvoření podmínek pro přípravu na výuku i ve škole ve volných hodinách, přístup k internetu ve škole, práce s klimatem třídy a začleňování těchto dětí do kolektivu

c) žáci s vysokou absencí:

včas žákům nabídnout podporu pro zvládnutí zameškaného učiva (konzultace s žákem a jeho zákonnými zástupci, při které se domluví způsob podpory dítěte: sestavení plánu dostudování učiva, stanovení termínů přezkoušení, …)

Postup při řešení školní neúspěšnosti v naší škole

Zákonní zástupci jsou informováni o výsledcích vzdělávání svých dětí prostřednictvím informačního systému školy ŠOL nebo v rámci konzultačních hodin a rodičovských schůzek.

Významnou roli při řešení školní neúspěšnosti má třídní učitel, který na základě rozboru výsledků průběžné klasifikace v systému ŠOL po každém čtvrtletí prokazatelným způsobem informuje rodiče neprospívajících žáků (hodnoceni nedostatečně nebo slabě dostatečně). Informuje zákonného zástupce o možnostech a opatřeních vedoucích k nápravě. Poté třídní učitel sleduje efektivitu nastavených podpůrných opatření a vyhodnocuje úspěšnost zvoleného postupu.

Podle potřeby může třídní učitel využít konzultace s výchovnou poradkyní nebo s vedením školy. Výchovná poradkyně dle zájmu zúčastněných poskytuje pohovory s žáky, jejich rodiči, nabízí metodickou podporu jednotlivým vyučujícím. Zákonným zástupcům může mimo jiné doporučit návštěvu žáka ve specializovaném poradenském pracovišti, kde na základně odborného vyšetření dojde k nastavení podpory při učení. Vedení školy eviduje případnou školní neúspěšnost, zajímá se o její příčiny u konkrétních žáků. Školní neúspěšnost může být předmětem hospitační činnosti.

Sledování školních výsledků žáka a užší spolupráce s rodinou probíhá i nadále po ukončení podpůrných opatření a překonání obtíží.

Smrt ve škole

1) dítě jako pozůstalý

- **TU/ ŠMP/zástupce školy komunikuje se zákonným zástupcem**
  - zajímáme se, co rodiče v tuto chvíli od školy potřebují
  - možnost osobní schůzky před nástupem dítěte do školy - projednáme možnosti podpory školy, např. doba hájení pro dítě (písemky atd.), sdělení třídě (má to TU spolužákům říct a co konkrétně?
  - nabídka okamžité pomoci – odkaz na služby (Rodičovská linka, Krizová centra, Vigvam, příručka o pohřbech MMR (Základní informace pro pozůstalé) David Záhumenský - Právní rádce pro pozůstalé, Nadační fond Vrba)
- **schůzka ŠPP – VP, ŠMP**
  - projednat možné nabídky pomoci rodičům
  - co, kdo a jak bude sdělovat ostatním učitelům (vyučujícím dítěte)
  - **schůzka s ostatními pedagogy**
    - sdělit potřeby rodičů a dítěte – respektovat
    - sdělovat holá fakta (informace, v podobě, ve které mohou uniknout)
    - informace o plánu – co se bude dít, kdo je zapojen, doba hájení, chystání případné opakované schůzky s rodiči
    - způsob komunikace s třídou, s dítětem – mají dotazy?
- **TU/ŠMP komunikuje s dítětem před vstupem do třídy**
  - co chce, aby ostatní ve třídě věděli
  - kdo to má říkat – dítě samo, dítě spolu s učitelem, učitel v přítomnosti dítěte, učitel ve chvíli, kdy dítě nebude ve třídě
  - co potřebuje dítě od ostatních – mají se ptát, mluvit o tom, nebo o tom nechce nic slyšet
  - kontrakt domluvených pravidel, režimu hájení, prostor pro samotu v případě potřeby
- **komunikace s třídou – TU + ŠMP**
  - respektovat přání rodiny + dítěte
  - co spolužáci můžou nabídnout – sešity k dopsání učiva, nakreslit obrázek…
  - co dělat, když třída nebude respektovat domluvená pravidla

2) úmrtí ve škole

- **TU/ ŠMP/zástupce školy komunikuje se zákonným zástupcem**
  - zajímáme se, co rodiče v tuto chvíli od školy potřebují
  - komunikace ven ze školy, vyjádření soustrasti (media)
  - osobní věci dítěte
  - nabídka okamžité pomoci – odkaz na služby (Rodičovská linka, Krizová centra, Vigvam, příručka o pohřbech MMR (Základní informace pro pozůstalé) David Záhumenský - Právní rádce pro pozůstalé, Nadační fond Vrba)
  - domluvit se, které informace je možné sdělit pedagogům a žákům školy
  - téma pohřbu – bude veřejný, zúčastní se žáci a pedagogové školy?

- **schůzka ŠPP – VP, ŠMP**
  - v případě úmrtí žáka je i třídní učitel v roli pozůstalého, proto je vhodné přizvat někoho s nadhledem – VP, ŠMP, zástupce neziskové organizace

- domluvit postoj školy, jestli a jak bude škola dělat pietní místo (někde, kam může každý, ale není nutné kolem chodit, když nechci)

- **schůzka s ostatními pedagogy**

- sdělit faktické informace (v podobě, ve které mohou uniknout) + potřeby rodičů
- informace o plánu – co se bude dít, kdo je zapojen, media, pietní místo
- způsob komunikace s třídami + nabídka pomoci externisty
- mimořádné třídní schůzky/ email rodičům od ředitele (ideálně ve stejnou chvíli, kdy učitelé sdělují informace žákům ve třídách), nabídka podpory a pomoci ze strany školy/ jiné organizace

- **komunikace s třídou – akutně**

- s třídou by měl komunikovat někdo, kdo žáky dobře zná a má s nimi dobrý vztah
- domluvit plán na den, na týden (zejména ve třídě, kde dítě zemřelo)
- mapování potřeb žáků + směřovat k jejich aktuálnímu naplnění – mluvit, mlčet, být spolu, pracovat, kreslit…

- **komunikace s třídou – za týden**

- rituál (pohřeb, vlastní třídní rituál…)
- vracet se do normálního režimu
- místo pro sebe – co mohou žáci dělat, pokud potřebují, a kde mohou najít pomoc
- realizovat případně mimořádné třídní schůzky

- **komunikace s třídou – „výroční aktivity“**

- 3 měsíce, 1 rok, dle aktivit do jednoho roku (Vánoce, sportovní soutěže, kterých se dítě účastnilo atd.)

Téma Smrt ve škole bylo zpracováno dle vzdělávacího programu poradny Vigvam.

Vypracovala Mgr. Jitřena Kuchtová,
školní metodik prevence ZŠ T. G. Masaryka Moravské Budějovice

PŘÍLOHY

Prevence | MŠMT

https://msmt.gov.cz/vzdelavani/specialni-vzdelavani-prevence-institucionalni-vychova/prevence

Metodicke_doporuceni_uvodni_cast.doc (128,00 KB)

- Priloha_1_Navykove_latky.rtf (275,66 KB)
- Příloha_1_Návykové látky aktualizace.doc

Priloha_2_Rizikove_chovani_v_doprave.doc (69,50 KB)

- Priloha_3_poruchy_prijmu_potravy.doc (66,50 KB)
- Příloha_3_Poruchy příjmu potravy aktualizace.doc
- Priloha_4_Alkohol.doc (73,00 KB)
- Příloha_4_Alkohol aktualizace.doc
- Priloha_5_Syndrom_CAN.doc (72,50 KB)
- Příloha 5_doplnění Týrané, zneužívané dítě

Příloha 1 Šablona oznámení na OSPOD https://msmt.gov.cz/file/62287_1_1/

Příloha 2 Šablona oznámení na PČR https://msmt.gov.cz/file/62288_1_1/

Příloha 3 Šablona – seznam regionálních odborníků https://msmt.gov.cz/file/62289_1_1/

- Priloha_6_Skolni_sikana_2020.pdf

Priloha_7_Kybersikana.doc (145,00 KB)

Priloha_8_Homofobie.doc (79,00 KB)

Priloha_9_Extremismus_rasismus_xenoffobie_antisemitismus.doc (72,50 KB)

- Priloha_10_Vandalismus.doc (81,00 KB)
- Priloha_11_MD_zaskolactvi_2024_web.pdf
- Priloha_12_Kradeze.doc (80,00 KB)
- Priloha_13_Tabak.doc (102,50 KB)

Příloha_13_ Tabák aktualizce.doc

Priloha_14_Krizove_situace_spojene_s_nasilim.doc (142,00 KB)

Priloha_15_Netolismus.doc (74,50 KB)

Priloha_16_Sebeposkozovani.doc (106,00 KB)

Priloha_17_Nova_nabozenska_hnuti.doc (141,50 KB)

Priloha_18_Riziikove_sexualni_chovani.doc (149,50 KB)

Priloha_19_Prislusnost_k_subkulturam.doc (96,50 KB)

Priloha_20_Domaci_nasili.doc (Příloha sjednocena s přílohou 5) (128,00 KB)

Priloha_21_Hazardni_hrani.docx (58,26 KB)

Priloha_22_Dodržování pravidel prevence vzniku PAS.pdf (58,26 KB)

Příloha_23_Psychická krize_duševní onemocnění 2023.doc

Příloha č. 24_Sebevražedné chování
MD-Sebevražedné chování

Bezpečnostní plán pro žáky

Varovné znaky sebevražedného jednání

Co dělat když

Podpůrný rozhovor s žákem se sebevražednými myšlenkami

Krizový plán - smrt ve škole

Při rozhovoru s dítětem nezapomeňte

Mé dítě má myšlenky na sebevraždu